

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

ПРОФЕСІЙНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПРАВНИКА

Підручник

За редакцією *О. М. Ярошенка*

Харків
«Право»
2024

Автори:

Ю. М. Гришина – розділ 1; І. П. Жигалкін. – розділ 8; О. Є. Луценко – розділ 5, додатки; О. В. Москаленко – розділ 6; О. С. Нестерович – розділ 3; О. Г. Середа – розділ 7, рекомендована література;
О. М. Ярошенко – передмова, розділи 2 та 4

Рецензенти:

Г. І. Чанишева – доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії правових наук України, заслужений діяч науки і техніки України, завідувачка кафедри трудового права і права соціального забезпечення Національного університету «Одеська юридична академія» (м. Одеса);

Д. В. Журавльов – доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, заступник керівника Департаменту з питань громадянства, помилування, державних нагород – керівник управління з питань помилування Офісу Президента України (м. Київ);

М. М. Шумило – доктор юридичних наук, старший науковий співробітник, керівник секретаріату Вищої ради правосуддя (м. Київ)

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
(протокол № 12 від 04.06.2024)*

Професійна відповідальність правника : підручник / за ред. за ред.

О. М. Ярошенка. – Харків : Право, 2024. – 224 с.

ISBN 978-617-8411-79-4

П84

Підручник покликаний дати здобувачам вищої освіти знання професійної етики правничих професій і нормативних актів, що регулюють цю царину. Роз'яснення, наведені авторами, переслідують не тільки мету зорієнтувати читача в широкому колі правових актів, а й сприятимуть підвищенню рівня правової культури всіх тих, хто цікавиться проблемами професійної відповідальності правників.

Викладений матеріал є своєрідним курсом з осягнення різних аспектів професійної відповідальності представників правничих професій. Це видання орієнтує на одержання впорядкованих знань, необхідних для фахівців-правознавців у їх майбутній практичній діяльності. Вивчення матеріалу дасть змогу читачеві опанувати теоретичні основи знань і певні практичні навички у сфері застосування законодавства з професійної етики, навчитись використовувати їх у різних професійних ситуаціях, що вимагають прийняття юридично грамотних рішень, кваліфіковано здійснювати правозастосування та попередити випадки притягнення до різних видів юридичної відповідальності правників за порушення правил професійної етики.

Для науковців, викладачів, аспірантів, студентів юридичних закладів вищої освіти, суддів, адвокатів, нотаріусів, прокурорів, юрисконсультів, а також усіх тих, хто цікавиться проблемами професійної відповідальності правників.

УДК [347.96:331.108.6](477+4)(075)

© Гришина Ю. М., Жигалкін І. П.,
Луценко О. Є. та ін., 2024

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2024

© ТОВ «Видавничий дім «Право», 2024

Зміст

Передмова	6
------------------------	----------

РОЗДІЛ 1 СФЕРА ПРОФЕСІЙНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПРАВНИКА В УКРАЇНІ

1. Юридична освіта як кваліфікаційна вимога до правника	8
2. Місце правничих професій серед інших професій в Україні.....	10
3. Юрисконсульт: професійні права та обов'язки	16
4. Сфера професійної відповідальності правника в Україні	20

РОЗДІЛ 2 ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПРАВНИКА

1. Компетентність в юридичній практичній діяльності.....	24
2. Повага правником і непорушення прав, свобод і законних інтересів інших суб'єктів	28
3. Конфліктність та інформативність юридичної практичної діяльності	29
4. Конфіденційність юридичної практичної діяльності (професійна таємниця)	32
5. Професіоналізм роботи правника з організаційно-правовими та розпорядчими документами	38

РОЗДІЛ 3 ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ПРАВНИКА

1. Загальні положення про професійний розвиток працівника	39
2. Професійний розвиток адвоката	41
3. Професійний розвиток нотаріуса	46
4. Професійний розвиток прокурора	48
5. Професійний розвиток судді	50

РОЗДІЛ 4 МІЖНАРОДНІ ТА ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ ПРАВНИЧОЇ ПРОФЕСІЇ

1. Поняття, значення і види міжнародних і європейських стандартів правничої професії.....	54
2. Ключові постулати міжнародних та європейських стандартів правничої професії.....	59

РОЗДІЛ 5
ПРОФЕСІЙНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ АДВОКАТА

1. Взаємодія адвоката з клієнтами	61
2. Неприпустимість конфлікту інтересів в адвокатській діяльності. Джерела конфлікту інтересів в адвокатській діяльності	67
3. Гонорар адвоката	68
4. «Гонорар успіху» адвоката	70
5. Адвокатська таємниця (конфіденційність)	71
6. Взаємодія адвоката з учасниками судового процесу й органами державної влади	74
7. Дотримання адвокатом етичних обов'язків під час публічної, наукової та публіцистичної діяльності.....	75
8. Етика адвоката при спілкуванні в соціальних мережах і використанні мережі Інтернет	79
9. Вимоги до рекламування адвокатської діяльності	78
10. Роль професійної асоціації адвокатів для захисту незалежності і професійної свободи адвоката	79
11. Дисциплінарна відповідальність адвоката	80
11.1. Дисциплінарний проступок адвоката	80
11.2. Порухення вимог несумісності адвоката з іншими видами діяльності як дисциплінарний проступок адвоката.....	82
11.3. Обставини, що виключають притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності	86
11.4. Особливий порядок дисциплінарного провадження щодо адвоката як одна з гарантій адвокатської діяльності. Стадії дисциплінарного провадження щодо адвоката.....	89
11.5. Вища кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури.....	93
11.6. Види дисциплінарних стягнень щодо адвоката. Дисциплінарні стягнення за порушення Правил адвокатської етики	95

РОЗДІЛ 6
ПРОФЕСІЙНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ НОТАРІУСА

1. Вимоги, що висуваються до нотаріусів	97
2. Правила професійної етики нотаріусів. Європейський кодекс нотаріальної етики	99
3. Взаємодія нотаріуса з клієнтами	104
4. Взаємодія нотаріуса з органами державної влади та з іншими нотаріусами.....	105
5. Нотаріальна таємниця та межі нотаріальної таємниці.....	107

Навчальне видання

Гришина Юлія Миколаївна,
Жигалкін Іван Павлович,
Луценко Олена Євгенівна та ін.

ПРОФЕСІЙНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПРАВНИКА

Підручник

Видається в авторській редакції

Підписано до друку 08.06.2024. Формат 60×90/16.
Ум. друк. арк.14. Обл.-вид. арк. 11. Тираж 100 пр. Зам. № 110

ТОВ «Видавничий дім «Право»,
вул. Харківських Дивізій, 11/2, м. Харків, Україна
Для кореспонденції: а/с 822, м. Харків, 61023, Україна
Тел.: (050) 409-08-69, (067) 574-81-20, (063) 254-50-84

Вебсайт: <https://pravo-izdat.com.ua>

E-mail для замовників послуг: verstka@pravo-izdat.com.ua

E-mail для покупців: sales@pravo-izdat.com.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 8024 від 05.12.2023

Виготовлено ТОВ «Промарт»,
вул. Весніна, 12, Харків, 61023, Україна
Тел. (057) 717-25-44

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 5748 від 06.11.2017